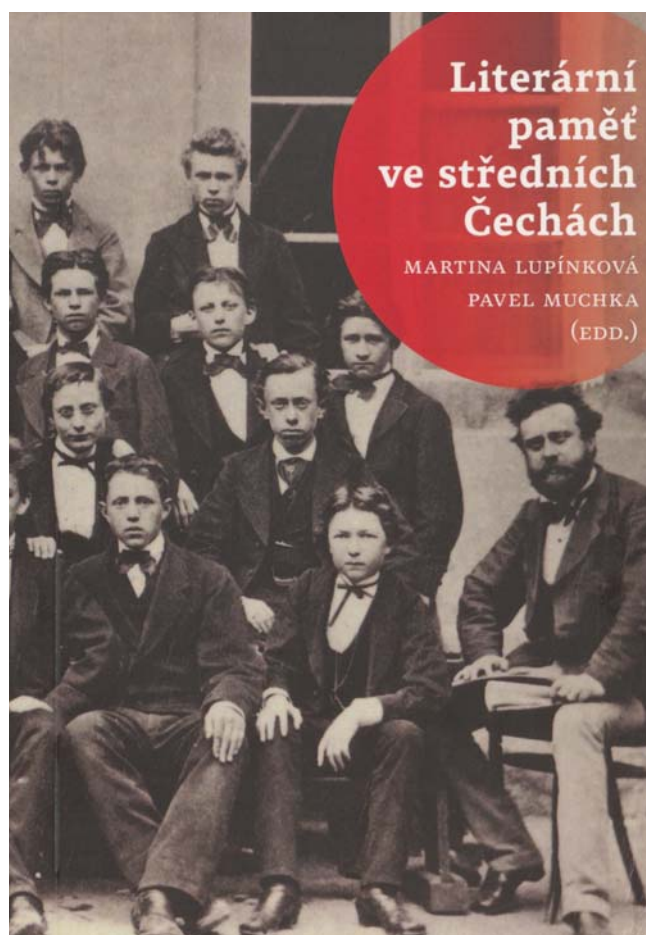

LUPÍNKOVÁ, Martina – MUCHKA, Pavel (edd.). *Literární paměť ve středních Čechách*. [Praha]: Metodické centrum pro knižní kulturu a literární muzea při Památníku národního písemnictví, Matice česká, sekce Společnosti Národního muzea, z. s., 2016. ISBN 978-80-87376-35-5, 978-80-7036-518-2.

Místa paměti, jak je vymezuje Pierre Nora, představují protějšek někdejší pospolitě paměti v dnešním zrychlujícím se světě, a mají zvláštní význam pro identitu společenství, ve srovnání kupř. s kritickou historiografií. Jak dnes žijí a vyvíjejí se místa paměti literární ve středních Čechách, tedy v regionu, který je na jedné straně těsně spjat s hlavním městem, a na straně druhé zahrnuje natolik rozdílné fenomény jako Starou Boleslav – místo katolické paměti včetně legend –, Kokořínsko proslulé dílem českých romantických spisovatelů či kupř. Kladno, spjaté s texty Jiřího Koláře a Skupiny 42?

K této a souvisejícím otázkám se soustředilo stejnojmenné kolokvium, které v listopadu 2016 uspořádaly Matice česká, sekce Společnosti Národního muzea z. s., Knihovna Národního muzea, Ústav pro českou literaturu AV ČR, Metodické centrum pro knižní kulturu a literární muzea Památníku národního písemnictví a Středočeská vědecká knihovna v Kladně. Názory, které v jeho rámci zazněly, nyní předsta-

vuje i konferenční sborník, uspořádaný Martinou Lupínkovou a Pavlem Muchkou.

Širokou problematiku regionální literární paměti, aktérů a forem jejího zpřítomňování v úvodu otevírají Magdaléna Pokorná a Dalibor Dobiáš: zdůrazňují na jedné straně specifické místo literatury v české kulturní historii, skutečnost, že jí byla přisuzována až mytizovaná role, a potřebu přehodnocení této situace v dnešní době, na straně druhé ovšem i nároky, které uvedená situace klade na jednotlivé činitele paměti, ať už se jedná o státní a regionální instituce a organizace, knihovny, vědu a školy, či místní spolky apod., a v těchto souvislostech se obracejí k historii a přítomnosti spolupřátelující Matice české.

Sborník je zahájen obecně zaměřenými příspěvky: Alena Petruželková se zamýšlí nad rolí literárních muzeí v dnešním světě, uvádí faktory, které přispívají k jejich odcizení se veřejnosti, jako zastaralé formy prezentace a konkurenci jiných paměťových aktivit, a proti tomu se přiklání k názoru Jeana Baurillarda, že návštěvník by měl mít možnost vytvořit si na základě expozice a v konfrontaci s ní vlastní příběh, resp. uvažuje o vhodných kontextech vystavených objektů a muzejních institucích samých. Zatímco příspěvek Pavla Muchky doplňuje a rozvádí úvodní stať a představuje panely Matice české zasvěcené osobnostem literatury v různých místech středních Čech, Veronika Jáchimová naznačuje možné úkoly kamenných paměťových institucí dnes na základě historického vývoje literárních muzeí.

Markéta Holanová v příspěvku o databázích a bibliografických na stránkách Ústavu pro českou literaturu AV ČR a Jiří Mika ve své stati o informačních zdrojích Středočeské vědecké knihovny v Kladně ozřejmují, jaké paměťové možnosti dnes nabízejí nadregionální a regionální internetové zdroje (mj. snadným propojením informací, spojením slova a obrazu, resp. zvuku), a jakým problémům naopak čelí.

Následující studie ve sborníku představují jednotlivé paměťové instituce, organizace a spolky a známější i méně známá místa středočeské literární paměti. Třebaže obsahově a formálně jsou tyto příspěvky poměrně různorodé – jedná se jak o stať pojaté vědecky, tak o popularizační příspěvky a úvahy, o přehledy místních literátů i specializované sondy apod. –, nelze organizátorům kolokvia upřít schopnost shromáždit inspirativně rozmanité a vcelku reprezentativní perspektivy na jeho komplexní předmět.

Kristina Váňová tak představuje dějiny a současnost jednoho z nejznámějších a nejceněnějších středočeských literárních muzeí, Památníku Karla Čapka na Strži u Dobříše. Lenka Svobodová na příkladu Středočeského nakladatelství a knihkupectví ukazuje, rovněž v historických souvislostech,

roli této instituce knižního trhu při utváření regionální literární paměti a obtíže při její transformaci na přelomu osmdesátých a devadesátých let. Příspěvek Romana Hájka o kladenském spolku Halda naproti tomu otevírá téma, „jak může literární život regionu rozvíjet skupina nadšenců“, a poukazuje na význam místních osobností, volby relevantních témat i dialogu s institucemi a dalšími partnery v daném směru. Na to ostatně navazuje i text Lenky Kusákové o kolínské edici Polabští básníci věnované historickým i současným autorům spjatým s regionem.

Příspěvky Dalibora Státníka o literátech Mělnicka, Lenky Blažkové a Václava Tratiny o „příbramském“ Hanuši Jelínkovi a Janu Drdovi, Luďka Beneše o autorech mladoboleslavských, Karin Pátrové o Staré Boleslavi ve svatováclavských legendách a Hany Vrchotické o Václavu Beneši Třebízském představují jednotlivá místa literární paměti středních Čech i ve vcelku reprezentativním geografickém rozsahu. Svým pojetím se přitom pohybují od věcného náčrtu jednotlivých

území, resp. jejich vztahu k dílům a autorům a jejich zobrazení v literatuře až po výtku, že se jejich specifické historické literární hodnoty z širšího povědomí dnešního publika spíše vytrácejí. Až politizující přesah má v tomto směru, v závěrečném apelu na posílení národní identity, příspěvek Zory Dvořákové o Václavu Štechovi.

Shromážděné příspěvky v tomto širokém spektru každopádně ukazují, že téma regionální literární paměti je v dnešní době více než aktuální, pro vědce, představitele státních institucí, organizací a širší veřejnost. Od případných dalších obdobných počínů lze na jejich základě očekávat i rozpracovanější, konkrétnější náměty k rozvoji kulturní paměti. Cenný pro další práci je nadto přehled literárních expozic ve Středočeském kraji, který vypracovala jako přílohu publikace Ewa Wróblewská.

BcA. Michaela Caranová